

աշխատություն 2019 թվականին ՀՀ
Գեղարքունիքի մարզպետ Գնել
Սանոսյանի կատարած
աշխատանքների վերաբերյալ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

ՏԱՐԱԾՔԸ՝ 5348 կմ², որից՝ 1370 կմ²-
ն Սևանա լճի հայելին է

ԲՆԱԿԶՈՒԹՅԱՆ ԹԻՎԸ՝ 227,200

ԲՆԱԿԶՈՒԹՅԱՆ ԽՏՈՒԹՅՈՒՆԸ՝ 44,5
մարդ/կմ²

ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐԻ ԹԻՎԸ՝ 57, որից 5-ը
քաղաքային համայնքներ (Գավառ,
Մարտունի, Սևան, Վարդենիս,
Ճամբարակ)

ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐԻ ԹԻՎԸ՝ 92

ՍԱՀՄԱՆԱԿԻՑ է՝ արեւելքից Ադրբեջանի Հանրապետությանը, հարավ-արևելքից՝
Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությանը, հարավից՝ Վայոց Ձորի, արևմուտքից՝
Արարատի և Կոտայքի, հյուսիսից՝ Տավուշի մարզերին:

ՄԱՐԶԿԵՆՏՐՈՆԸ՝ քաղաք Գավառ

ՀՀ ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶՊԵՏ ԳՆԵԼ ՍԱՆՈՍՅԱՆԻ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ՝ 2019 ԹՎԱԿԱՆԻՆ ՄԱՐԶՊԵՏԱՐԱՆՈՒՄ ԿԱՏԱՐՎԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Ղեկավարվելով ՀՀ Սահմանադրությամբ, ՀՀ օրենքներով, ՀՀ Նախագահի հրամանագրով,
ՀՀ կառավարության որոշումներով ու իրավական ակտերով՝ ՀՀ Գեղարքունիքի
մարզպետարանը 2019 թվականի ընթացքում որոշակի աշխատանքներ է կատարել մարզի
կենսագործունեության ապահովման, մարզի առջև ծառացած սոցիալ-տնտեսական
հիմնահարցերի լուծման, կյանքի որակի բարելավման ուղղություններում:

Քաղաքաշինության ոլորտ. Մարզային ենթակայության Զոլաքարի N 2 և
Ն.Գետաշենի N 1 միջնակարգ դպրոցների հիմնանորոգման աշխատանքները շարունակելու
համար հունվար ամսին կնքվել են համապատասխան համաձայնագրեր: Պարբերաբար
ուսումնասիրվել են կատարվող շինարարական աշխատանքների ընթացքը: Հատկացված
ֆինանսական միջոցների շրջանակներում ավարտվել են Զոլաքարի N 2 միջնակարգ
դպրոցի հիմնանորոգման աշխատանքները (482,0 մլն դրամ): Շարունակվել են
Ն.Գետաշենի N 1 միջնակարգ դպրոցի հիմնանորոգման աշխատանքները (232,0 մլն դրամ):

Վերահսկողություն է իրականացվել մարզի համայնքներում կատարված **103 սուբվենցիոն ծրագրերի** նկատմամբ (ամբողջությամբ ավարտվել են 78, մասնակի՝ 23 ծրագիր):

Վերահսկողություն է իրականացվել մարզի տարածքում գործող գազալցակայանների և բենզալցակայանների սանհանգույցների և սպասարահների վիճակի բարելավման ուղղությամբ:

Հավաքագրվել և ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն է ներկայացվել ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի բնակավայրերում խմելու ջրամատակարարման բնագավառում առաջնահերթ լուծում պահանջող խնդիրները:

Ուսումնասիրվել և համապատասխան եզրակացություններ են տրվել Շողակաթ համայնքի Ծափաթաղ և Շողակաթ բնակավայրերի, Լճաշեն, Գավառ, Վարսեր, Ծակքար, Երանոս և Նորատուս համայնքների հատակագծերի փոփոխություններին:

Իրականացվել են **7 ճանապարհների առանձին հատվածների հիմնանորոգման և միջին նորոգման աշխատանքներ**, որի արդյունքում հիմնանորոգվել է **37.5կմ** տարբեր նշանակության ավտոճանապարհներ: Միջին նորոգումների ժամանակ առաջացած շուրջ 14000 խորանարդ մետր ֆրեզված հին ասֆալտբետոնյա խառնուրդը մարզպետարանի միջոցով տրամադրվել է 34 համայնքների ներհամայնքային փողոցները բարեկարգելու համար:

Հաշվետու ժամանակահատվածում իրականացվել են պետական (միջպետական, հանրապետական և մարզային) նշանակության ավտոճանապարհների 501,3կմ ամառային և 575,6կմ ձմեռային պահպանության աշխատանքներ:

Հողաշինության եւ հողօգտագործման ոլորտ. 2019թ.-ին մարզի համայնքներում վարձակալության են տրամադրվել 63.1 հազ. հա համայնքային և պետական սեփականություն հանդիսացող հողամասեր: 2020թ.հունվարի 1-ի դրությամբ հաշվարկված 217.7 մլն. դրամ վարձավճարի դիմաց գանձվել և մուտքագրվել է 208.7 մլն. դրամ վարձավճար (95.9%՝ 2018թ-ի համեմատ 8.2% ավել է գանձվել): Մարզի 27 համայնքում օտարվել է 137.16 հա՝ 175 միավոր հողակտոր:

Համայնքների բյուջեներ է մուտքագրվել 111.18 մլն.դրամ:

16 համայնքում (Վարդենիս եւ Գեղամասար խոշորացված համայնքներ) կատարվել է ուսումնասիրություններ պետական և համայնքային սեփականություն հանդիսացող հողամասերի օտարման, օգտագործման տրամադրման օրինականության ապահովման ուղղությամբ: Ուսումնասիրությունների արդյունքում **հայտնաբերվել է շուրջ 1500հա դասական նշանակության հողամասերի** առանց սահմանված կարգով վարձակալական պայմանների կնքման օգտագործման դեպքեր: Կոտայքի մարզի եւ Գեղարքունիքի մարզի սահմանների ճշգրտման արդյունքում շուրջ 200 հա-ով ավելացել է **մարզի տարածքը՝ այժմ 535131,8 հա է:**

Միջգերատեսչական հանձնաժողովի քննարկմանն են ներկայացվել բնակավայրերի գլխավոր հատակագծերի և հողերի օգտագործման ժամանակավոր սխեմաների փոփոխության 12 առաջարկ: Ստացվել է 9 դրական եզրակացություններ: Սահմանված կարգով փոխվել են բնակավայրերի հասարակական կառուցապատման, ֆոտովոլտային, արևային կայանների կառուցման համար անհրաժեշտ հողամասերի նպատակային նշանակությունները:

Համակարգվել են Հայաստանի Ֆուտբոլի Ֆեդերացիայի միջոցներով **մարզի 15 համայնքներում կառուցվող ֆուտբոլի մինի խաղադաշտերի** կառուցման համար անհրաժեշտ փաստաթղթերի կազմման և հողամասերի ընտրության աշխատանքները:

Գյուղատնտեսության և բնապահպանության ոլորտ. Հանրապետությունում գործող կարգի համաձայն անասնաբուժական սպասարկման միջոցառումներ են

իրականացվել 10 հիվանդությունների նկատմամբ, ինչպես նաև իրականացվել են սահմանված ախտորոշիչ հետազոտություններ:

2019 թ-ի ընթացքում ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարության կողմից իրականացվող պետական օժանդակության 8-ը ծրագրերից օգտվել են 638 շահառու, պետության կողմից սուբսիդավորված գումարը կազմել է 149695121 ՀՀ դրամ: «Գյուղատնտեսական ռեսուրսների կառավարման և մրցունակության» ծրագրի «Համայնքի արտադրարարների և անասնապահության կառավարման համակարգ-2» բաղադրիչի շրջանակներում մարզի 10 «Արոտօգտագործողների միավորում» սպառողական կոոպերատիվներ ձեռք են բերել 33 միավոր գյուղտեխնիկա՝ 69.5 մլն ՀՀ դրամ արժողությամբ Ֆինանսական վարձակալության լիզինգի պետական աջակցության ծրագրի շրջանակներում ձեռք են բերել 67 միավոր գյուղգործիքներ, որից 34 տրակտոր , 3 կոմբայն և 30 գյուղգործիքներ:

2019 թվականին՝ մայիս-օգոստոս ժամանակահատվածում տեղացած կարկուտի հետևանքով տուժած 15 համայնքների հողօգտագործողների ցանքատարածություններին պատճառվել էր 570մլն 769 հազ. դրամի վնաս: Պատճառած վնասների փոխհատուցման համար ՀՀ կառավարության 13 դեկտեմբերի 2019 թվականի N 1835 – Ն որոշմամբ մարզի 12 համայնքներին վնասները մասնակի փոխհատուցելու և գումարներ տրամադրելու համար հատկացվել է 21 մլն 936 հազ.500 դրամ:

ՀՀ Գեղարքունիքի մարզպետարանի եւ «Գեղարքունիք» ԶՕԸ-ի հետ համատեղ ամենօրյա աշխատանքի շնորհիվ հնարավոր է դարձել 2019 թ-ին հողօգտագործողներին տրամադրել 7 մլն 254 հազար մետր խորանարդ ջուր, տրված ջրի դիմաց հասույթը կազմել է՝ 79մլն 794 հազար դրամ, ինչպես նաեւ **ամբողջովին գանձվել է ոռոգման ջրի վարձավճարները:** 2019 թվականի ընթացքում 2018 թվականին տրված ջրի դիմաց կուտակված 25 մլն 912 հազար պարտքի դիմաց մարզպետարանի և ԶՕԸ-ի համատեղ աշխատանքների արդյունքում գանձվել է 17 մլն 262 հազար դրամ, գանձման աշխատանքները շարունակվում են:

2019թ.-ին մարզի բոլոր 57 համայնքներում իրականացվել է գյուղատնտեսական մշակաբույսերի հիվանդություններով և վնասատուներով վարակվածության աստիճանի ուսումնասիրություն՝ 23650 հեկտարի վրա:

2019թ. աշնանը 5.8 կգ «Ռոդիֆակում Ս» տեսակի և 471.32 լիտր «Բրոմադիալոն» տեսակի մկնասպան թունանյութերը մարզպետարանի կողմից ստացվել և բաշխվել է մարզի 28 համայնքներին՝ 5964 հա տարածքում միջոցառումներ իրականացնելու համար: 2019 թվականին մարզի սահմանամերձ Ճամբարակ համայնքի հողօգտագործողներին անհատույց կարգով տրամադրել է 12.411 տոննա գարնանացան ցորենի, 11.210 տոննա հնդկացորենի, 11.021տոննա եգիպտացորենի, 4 տոննա ոլոռի, 4.78 տոննա սիսեռի, և 0.37 տոննա կորնգանի սերմեր՝ 2020 թվականին շուրջ 670 հա ցանք կատարելու նպատակով:

Մարզի 12 համայնքներին անվճար հիմունքներով տրամադրվել է 8400կգ հնդկացորենի, 1600կգ ոլոռի, 6200 կգ ոսպի և 7000կգ սիսեռի սերմացուներ՝ նշված կուլտուրաների սեմնարտադրությունը զարգացնելու նպատակով:

2019թ-ի ընթացքում ՀՀ Գեղարքունիքի մարզպետարանը որպես համակատարող, համակարգել եւ վերահսկել է Սևանա լճի շուրջ 98 հա ջրածածկ տարածքների մաքրման աշխատանքները: Իրականացվել է Սևանա լճում ձկնային պաշարների հաշվառում: Սեւանա լճում էնդեմիկ և հազվագյուտ ձկնատեսակների վերարտադրության ապահովման նպատակով, շահագրգիռ կողմերի համագործակցությամբ 2019 թվականի նոյեմբեր ամսվա ընթացքում, Կարճաղբյուր և Մասրիկ գետերի՝ Սևանա լճին հարակից հատվածներից իրականացվել են մանրածկան բաց թողնման աշխատանքներ: Բաց է թողնվել շուրջ **72000**

մանրածուկ, որից 22000 -ը կազմել է Ամառային իշխանը, իսկ 50000-ը՝ Գեղարքունին: «Սևան ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի հետ միասին, Սևանի մասնաճյուղի Ախթամար տեղամասում շուրջ 6.1 հա տարածքի վրա հիմնվել նոր անտառաշերտ՝ տնկվել են բարդիներ: «Հայաստան ծառատունկ» ծրագրի շրջանակներում մարզի մի շարք համայնքներում իրականացվել են ծառատնկման աշխատանքներ՝ հիմնվել են նոր անտառաշերտեր:

Տեղական ինքնակառավարման ոլորտ. 2019թ-ի ընթացքում ՏԻՄ ոլորտին վերաբերվող 2657 պաշտոնական գրության է պատասխանվել: Տարվել են աշխատանքներ համայնքապետարանների աշխատակիցների նախկին տարիներին կուտակված արձակուրդի պարտքերը մարելու ուղղությամբ: 2019 թ-ին հայտարարվել է համայնքային ծառայողների 67 մրցույթ, պաշտոնի է նշանակվել 43 համայնքային ծառայող, 24 հայտարարված մրցույթ չի կայացել՝ դիմողներ չլինելու պատճառով: Մարզի 20 համայնքում անցկացվել է 46 համայնքային ծառայողի ատեստավորում: Վերապատրաստվել է 83 համայնքի ղեկավար և ավագանու անդամ: Վերապատրաստվել է 100 համայնքային ծառայող, 8 քաղաքացիական ծառայող: Մարզի 6 համայնքում, համայնքային ծառայության պաշտոնների անվանացանկերում, կատարվել են փոփոխություններ:

9 համայնքում ՏԻՄ ընտրությունների նախապատրաստման, կազմակերպման և անցկացման աշխատանքների իրականացմանը ցուցաբերվել է աջակցություն:

Մարզի տարածքում «Աղետների ռիսկերի նվազեցման» նպատակով համայնքներին առաջարկվել է 5-ամյա զարգացման ծրագրում ներառել «Աղետների ռիսկերի նվազեցման» բաղադրիչը: Մարզի մի շարք ուսումնական հաստատություններում դեկտեմբերի 7-11-ը «Աղետների դիմակայության օր» խորագրով անցկացվել են գործնական և տեսական պարապմունքներ, իրականացվել է «Տարհանման իրականացում ՀՀ Գեղարքունիքի մարզպետարանի վարչական շենքից» թեմայով գործնական միջոցառում:

2019 թ-ին 57 համայնքից 26-ում չէր իրականացվում աղբահանություն: Հետեւողական աշխատանքի արդյուքում **2019 թվականի ընթացքում աղբահանություն չի իրականացվում ընդամենը 10 բարձրլեռնային համայնքներում՝** կապված համայնքների աշխարհագրական դիրքի և բնակչության փոքր թվակազմի հետ: Աղբահանության վարձավճարների հավաքագրումը 2019 թվականին կազմում է շուրջ **79,3%**, կամ համեմատության կարգով 2018 թվականի նույն ժամանակահատվածի համեմատությամբ (63,8%): **Աճը կազմում է 15,5%:**

Համբարակ համայնքում մայիսի 22-ին իրականացվել է հրամանատարաշտաբային ուսումնավարժություն «ՔՊ միջոցառումների կազմակերպումը և իրականացումը ՔՊ համակարգի խաղաղից-պատերազմականի դրության փոխադրման ժամանակ» թեմայով:

Մարզի 51 համայնքում, բնակչության հետ անցկացվել է համայնքների միավորման փնջային մոդելի քննարկում:

Կրթության ոլորտ. 2019թ-ին մարզի նախադպրոցական տարիքի երեխաների ընդգրկվածության աշխարհագրությունն ու քանակն ընդլայնելու նպատակով՝ **մարզի 5՝ Նորաշենի և Մարտունու N 2 հ, Գավառի N8, Զուլաքարի N 1 N 2 մ դպրոցներում հիմնվել են դպրոցահեն նախակրթարաններ:**

2019 թվականին մարզում գործող 51 մանկապարտեզի 147 խմբում հաճախել է 4199 երեխա և 49 նախակրթարանի 68 խմբում՝ 1323 երեխա: 2019 թվականին 9-րդ դասարան ավարտած 2480 աշակերտից 38-ին տրվել է գերազանցության նմուշի վկայական, իսկ 12-րդ դասարան ավարտած 1163 աշակերտից 2-ին՝ «Գերազանցության մեդալ»:

2019-2020 ուսումնական տարվա սկզբին մարզային ենթակայության դպրոցներում աշակերտների թիվը կազմել է 28009, որը նախորդ ուստարվա համեմատ **ավելացել է**

233 աշակերտով: 1-ին դասարան են հաճախում 2919 աշակերտ, որը նախորդ ուստարվա համեմատ ավելացել է **103 աշակերտով:**

2019 թվականին ատեստավորման միջոցով որակավորման 1-ին աստիճանի տարակարգ է ստացել՝ 10 ուսուցիչ, իսկ 2-րդ աստիճանի՝ 1 ուսուցիչ: «Ֆինանսական կրթությունը դպրոցում» ծրագրի շրջանակում վերապատրաստվել է 174 ուսուցիչ: 45 դպրոցում անցկացված մրցույթների արդյունքում նշանակվել է 56 ուսուցիչ, այդ թվում՝ «Դասավանդի՛ր, Հայաստան» կրթական հիմնադրամից՝ 5 ուսուցիչ, որոնք դասավանդել են Արտանիշի (Ֆրանսերեն), Կալավանի (անգլերեն), Զիլի (կենսաբանություն), Դրախտիկի (անգլերեն) միջնակարգ և Վարդենիկի N 1 (աշխարհագրություն) հիմնական դպրոցներում: 118 դպրոցում կատարվել է 845 կառավարման խորհուրդի անդամների փոփոխություն:

ՀՀ օրենսդրության պահանջները խախտելու համար 1 տարում կրակնակի կարգապահական տույժ՝ «Նկատողություն» ստացած Ակունքի միջնակարգ դպրոցի տնօրեն Լուսիկ Գրիշայի Ավագյանը (գործող օրենսդրության համաձայն) ազատվել է զբաղեցրած պաշտոնից:

Մարզի 6 դպրոցում 2019-2020 ուսումնական տարվանից **գործում են «Արմաթ» Ինժեներական լաբարատորիաներ**, որտեղ հաճախում է շուրջ 160 աշակերտ: **Ընդհանուր 46 դպրոցում գործում է «Արմաթ» Ինժեներական լաբարատորիա**՝ 112 խմբում հաճախում է շուրջ 1200 աշակերտ: «Ձեռնարկատիրություն» առարկայի փորձնական ծրագիր է ներդրվել մարզի ևս 13 դպրոցում՝ հասնելով 33-ի, որտեղ սովորել են 10-րդ դասարանում՝ 849 և 11-րդում՝ 417 աշակերտ: Միջազգային, հասարակական, բարեգործական կազմակերպությունների, ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց հետ համագործակցության արդյունքում հանրակրթական և նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունների վերանորոգման ու գույքավորման աշխատանքներում իրականացվել է շուրջ 283.3 միլիոն ՀՀ դրամի արտաբյուջետային միջոցների ներգրավում:

Մարզային ենթակայության 72 դպրոցի ջեռուցումը կազմակերպվել է գազով, 13-ը՝ էլեկտրաէներգիայով, 31-ը՝ հեղուկ վառելանյութով և 1-ը՝ վառելափայտով: Վարդենիս քաղաքում, մարզային ենթակայության 3 հանրակրթական դպրոցներում, տարիներ ի վեր ջեռուցումն իրականացրվել է հեղուկ վառելանյութի միջոցով: Դպրոցների խնայված միջոցների հաշվին եւ «Գեոպրոմայնինգ Գոլդ» ՍՊԸ-ի հետ համագործակցությամբ Վարդենիսի N 2, Վարդենիսի N 3 և Վարդենիսի N 4 հիմնական դպրոցներում անցկացվել է լոկալ գազով ջեռուցման համակարգ: Մարզի դպրոցներում **կառուցվել է 5 թեքահարթակ**, դպրոցներին է բաշխվել 1-12-րդ դասարանների 129 անուն 110683 կտոր դասագիրք, ուսուցիչների ձեռնարկներ, ուսումնաօժանդակ գրականություն:

ՀՀ դպրոցականների առարկայական օլիմպիադաների հանրապետական փուլին (2019թ. մարտ-մայիս) մարզից երաշխավորված 83 աշակերտից մասնակցել է 73-ը, որից 14-ը ստացել է դիպլոմ (2-ը՝ 1-ին կարգի, 6-ը՝ 2-րդ կարգի, 6-ը՝ 3-րդ կարգի), 8-ը՝ գովասանագիր: ՀՀ դպրոցականների «ՀՀ ԱԺ գավաթի» խաղարկության հանրապետական փուլում մարզի հավաքական թիմը գրավել է 1-ին տեղը:

Մարզի 44 դպրոցներում կատարվել է աշխատավարձի բարձրացում՝ միջին մակավարժական դրույքի մինչև 10%-ի չափով, ընդհանուր 1722 աշխատողի (դպրոցներում աշխատողների թիվը կազմում է 4414 մարդ, որից միայն մանկավարժ 2942) կամ ընդհանուր աշխատողների 39 %-ը:

Մարզային ենթակայության 118 հանրակրթական ուսումնական հաստատություններից 18-ում 2019թ-ի դեկտեմբերին, տնտեսված միջոցների հաշվին, 954

աշխատակից շուրջ 38 մլն դրամ պարգևավճար է ստացել՝ միջին աշխատավարձի 28 տոկոսի չափով:

2019 թ-ին Լ.Քալանթարի անվան դրամատիկական թատրոնում տեղի է ունեցել 44 միջոցառում՝ այդ թվում թատերական ներկայացումներ, համերգային ծրագրեր: **Թատրոնն ունեցել է 11500 հանդիսատես**, որը 6425-ով ավել է 2018 թ-ի այցելուների թվից: 2019 թ-ի սեպտեմբերի 16-23-ը ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Լ.Քալանթարի անվան դրամատիկական թատրոնում անցկացվել է «Թատերական Գավառ» փառատոնը՝ հանրապետության թատրոնների մասնակցությամբ: Գեղարքունիքի երկրագիտական թանգարանում պահպանվող ցուցանմուշների քանակը անցել է 9300-ից, իսկ մշակութային արժեքների էլեկտրոնային տեղեկատվական շտեմարան է մուտքագրվել 6872 թանգարանային նմուշների տվյալներ, որից 1842-ը՝ 2019 թվականի ընթացքում: Մարզի 13 երաժշտական և արվեստի դպրոցներում, շուրջ 170 երեխա ընդգրկված է «Երաժշտական և արվեստի դպրոցներում ազգային, լարային, փողային նվագարանների ուսուցում» ծրագրում:

Կազմակերպվել են միջոցառումներ՝ նվիրված պետական և ազգային տոներին, հիշատակի օրերին: Կազմակերպվել են մարզին բնորոշ ավանդական տոներ, ինչպիսիք են՝ «Սևան» միջազգային երաժշտական, «Ձկան փառատոն», «Մեծ փուռ», «Թաղիքի օր» փառատոնները: Ապրիլի 27-ին մարզկենտրոնում, առաջին անգամ, մեծ շուքով նշվել է ՀՀ Քաղաքացու օրը: Անցկացվել է «Գեղամա աշխարհ» ժողովրդական երգի, «Հայրենի եզերք» բարբառների, ասմունքի, էպոսասացության, մանկական երգչախմբերի, մանկապատանեկան թատերախմբերի մարզային փառատոնները: Համապատասխան աջակցություն է ցուցաբերվել Արրցախի «Մենք ենք, մեր սարերը» երգի-պարի պետական համույթին՝ մարզի Վարդենիս, Մարտունի և Վերին Գետաշեն համայնքներում համերգային ծրագրով հանդես գալու համար: Մարզի մշակույթը ներկայացվել է Դիլիջանում անցկացված «Մշակութային վերածնունդ» փառատոն-ցուցադրությունում, Երևանի Հյուսիսային պողոտայում կազմակերպված «Երկրները մեկ հարկի տակ» ցուցադրությանը, Գյումրիում՝ ՀՀ Անկախության տոնին նվիրված միջոցառմանը և Գյումրիում կազմակերպված «Մինասի գույներով» միջազգային նկարչական պլեներում:

Մի շարք սպորտաձեերից կազմակերպվել են առաջնություններ եւ միջազգային մրցաշարեր: Անցկացվել են հանրապետական մասսայական մրցումների և փառատոնների տարածքային և մարզային փուլերը, ինչպիսիք են «Լավագույն մարզական ընտանիք», «Հաշմանդամություն ունեցող լավագույն մարզիկ», «Լավագույն մարզական նախադպրոցական հաստատությամբ», «Տարեցների հանրապետական խաղեր», «Գյուղական մարզական խաղեր», «Զորակոչային և նախազորակոչային տարիքի երիտասարդության ռազմամարզական խաղեր», «ՀՀ և Արցախի դպրոցների 1-3-րդ և 4-7-րդ դասարանցիների միջև սպորտլանդիա» մրցույթները, 8-12-րդ դասարանցիների միջև անցկացվող սպարտակիադան: Մարզի 5 քաղաքային համայնքներում անցկացվել են «Մարզական փառատոն» մարզամշակութային միջոցառումը: Մարզի 150 հոգանոց պատվիրակությունը, որից 72 մարզիկ և մարզիչ, մասնակցել է Համահայկական ամառային 7-րդ խաղերին:

Առողջապահության եւ սոցիալական ապահովության ոլորտ. ՀՀ

Գեղարքունիքի մարզպետի կողմից վերականգնողական և առողջարանային բուժման ուղեգիր է հատկացվել 31 հաշմանդամություն ունեցող անձի, որոնցից 17-ը երեխա՝ 15 խնամակալ:

2019 թ-ին մարզում գրանցվել է 1856 ծնունդ:

2019թ. ընթացքում պետպատվերի շրջանակներում Երևանի Մխիթար Հերացու անվան պետական բժշկական համալսարանում մասնագիտական վերապատրաստում են անցել 12 բժիշկ և 20 բուժքույր:

«Հայկական ակնաբուժության նախագիծ» ԲՀ-ի կողմից «Աչքի շարժական հիվանդանոցում», պետական պատվերի շրջանակներում վիրահատական բուժման նպատակով 31 քաղաքացու հատկացվել է միջնորդագիր:

«Վարդանանց» նորարական բժշկական կենտրոնի կողմից **Սևանի բժշկական կենտրոնում տեղադրվել է համակարգչային շերտագրման սարք**, որն իր նշանակությամբ առաջինն է Գեղարքունիքի մարզում:

Վերջին մեկ տարվա ընթացքում «Մարտունու ԲԿ» ՓԲԸ-ում ավելացվել է ուղիղ վճարումների թիվը, ինչը հնարավորություն է տվել հիվանդանոցին ունենալ ֆինանսական խնայողություններ: Բնակչությանը որակյալ սպասարկում կազմակերպելու նպատակով հիվանդանոցը լաբորատորիայի համար ձեռք է բերել շուրջ 12 մլն դրամի **բիոքիմիական, իմունոֆերմենտային և էլեկտրոստագրության վերջին սերնդի ապարատներ**: Միաժամանակ ձեռք է բերել նաև **հեմատոլոգիական նոր ժամանակակից վերլուծիչներ**: Մարտունու ծննդատունը ձեռք է բերել **ուլտրաձայնային հետազոտման սարք**:

«Վարդենիսի հիվանդանոց» ՊԲԸ-ն 2019 թվականի առաջին եռամսյակում ունեցել է 3,299,300 դրամի պարտք: Իրականացված միջոցառումների և առողջացման բարեփոխումների շնորհիվ 01.09.2019թ-ի դրությամբ հիվանդանոցը աշխատել է շահույթով և **գործունեության ընթացքում ձևավորվել է շուրջ 10.000,000 դրամի շահույթ**: Մարզում վճարովի ծառայություններ իրականացնող բոլոր առողջապահական կազմակերպություններում արձանագրվել է **վճարովի ծառայությունների աճ**:

Մարզպետարանի ենթակայության 38 առողջապահական հիմնարկներից 13-ը աշխատավարձի ֆոնդի տնտեսված միջոցներից աշխատակիցներին վճարել է հավելավճար՝ աշխատավարձի մոտ 30 տոկոսի չափով: 2019թ. մարզի բժշկական կազմակերպություններում **վճարովի ծառայության մուտքերը կազմել են 2.826.318.000 դրամ**:

Մարզում գործում է շուրջօրյա **թեժ գիծ՝ հեռ. 060650623**:

Մարզի բնակչության շուրջ 37136-ը կենսաթոշակառուներ են, որից 15520 հաշմանդամություն ունեցող անձինք են, 401-ը՝ զոհված ազատամարտիկների և 21 անհայտ կորած անձանց ընտանիքներ, 7800-ը՝ փախստական ընտանիք, որոնց հիմնական մասը քաղաքացիություն է ստացել: Մարզում ընտանեկան նպաստ է ստացել 9604 ընտանիք, սոցիալական նպաստ՝ 1512, իսկ միանվագ դրամական օգնություն՝ 731 ընտանիք:

Մարզի Սևան և Ճամբարակ քաղաքներում գործում են բարեգործական 2 ճաշարաններ՝ 122 շահառուներով: 2019 թվականի հունիս, հուլիս, օգոստոս ամիսներին պետբյուջեի հաշվին մարզի 305 առավել անապահով, զոհված և վիրավոր ազատամարտիկների, ծնողազուրկ և բազմազավակ ընտանիքների երեխաներ անվճար կարգով հանգստացել են Հանքավանի մանկական ամառային հանգստյան ճամբարներում:

Ուսումնասիրվել է մարզի սոցիալական ընդհանուր վիճակը, կատարվել է սոցիալական աջակցության կարիք ունեցող բնակչության հաշվառում: «Աշխատաշուկայում անմրցունակ անձանց անասնապահությամբ (տավարաբուծությամբ, ոչխարաբուծությամբ, խոզաբուծությամբ, այծաբուծությամբ, թռչնաբուծությամբ) զբաղվելու համար աջակցության տրամադրման» ծրագրի շրջանակներում **239 նպաստառու ընտանիքների** հետ կնքվել են համաձայնագրեր: Արդյունքում՝ Մարտունու տարածաշրջանում՝ 120 ընտանիք, Վարդենիսի տարածաշրջանում՝ 40 ընտանիք, Գավառի տարածաշրջանում՝ 39 ընտանիք, Սևանի տարածաշրջանում՝ 24 ընտանիք, Ճամբարակի տարածաշրջանում՝ 16 ընտանիք, մինչև 2019 թվականի ավարտը **պետության կողմից ձեռք են բերել մեկ հզի երինջ կամ հզի կով** (առավելագույնը 350.0 հազ. դրամ), անասնակերի միանվագ փոխհատուցում (առավելագույնը 230.0 հազ. դրամ) և գումար անասնապահական աշխատանքների

կատարման համար (նվազագույն ամսական աշխատավարձի 50%-ի չափով՝ մեկ տարի ժամկետով):

Ուսումնասիրվել է նաև ավելի քան 980 կարիքավոր ընտանիքների դիմում բողոքները: ՀՀ Գեղարքունիքի մարզպետի կողմից մարզի 100 և ավելի տարեկան թվով 9 կենսաթոշակառուների հատկացվելու են նվերներ դրամի տեսքով: Ամանորյա տոների կապակցությամբ մարզում 6 և ավելի անչափահաս երեխա ունեցող 21 ընտանիքների հատկացվել է դրամական օգնություն:

Ընտանիքի, կանանց և երեխաների իրավունքների պաշտպանության ոլորտ.

2019թ-ի ընթացքում սերտորեն համագործակցելով մարզի համայնքների խնամակալության և հոգաբարձության մարմինների հետ, հայտնաբերվել և հաշվառվել է առանց ծնողական խնամքի մնացած 5 երեխա: «Նորք» տեղեկատվական վերլուծական կենտրոնի համակարգում բաժնի կողմից հաշվառված և մուտքագրված մարզի՝ կյանքի դժվարին իրավիճակներում հայտնված երեխաների ընդհանուր թիվը կազմում է 480: 2019թ. հաշվառվել և մուտքագրվել է 80 երեխա, իսկ հաշվառման բազայից դուրս է հանվել 2 երեխա, կյանքի դժվարին իրավիճակներում հայտնված 87 երեխայի տրվել են վկայագրեր՝ իրենց կրթությունը ներառական կրթությամբ շարունակելու նպատակով: Գավառի մանկատանը խնամվում են 60 երեխա, 2019թ-ին մանկատանից **կենսաբանական ընտանիքներ են տեղափոխվել 10 երեխա:** Մուրացիկ, թափառաշրջիկ, իրավախախտ և հանցագործություն կատարած անչափահասների մարզային շտեմարանում հաշվառվել է 11 անչափահաս իրավախախտ երեխա: Հաշվառման է վերցվել որդեգրման ենթակա 1 երեխա, իսկ որպես որդեգրել ցանկացող անձ՝ հաշվառման է վերցվել 5 թեկնածու:

Հարգացման ծրագրերի եւ զբոսաշրջության ոլորտ. ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի 2017-2025 թթ-ի զարգացման ռազմավարության հիման վրա մշակվել է ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի 2019 թվականի գործունեության ծրագիրը (ՏԱՊ)՝ նախատեսված միջոցառումների ֆինանսավորումը կազմել է 51մլրդ. 652մլն. 355հազ.400 ՀՀ դրամ:

Մարզի համայնքների կողմից ներկայացվել են տնտեսական և սոցիալական ենթակառուցվածքների զարգացմանն ուղղված **103 սուբվենցիոն ծրագիր**, որոնցից **75 ծրագիր ավարտվել և ֆինանսավորվել է, 23 ծրագիր վճարվել է մասնակի, իսկ մնացածը ընթացքի մեջ են:** 2019 թականին սուբվենցիոն ծրագրերի պայմանագրային գումարը կազմել է **շուրջ 4 մլրդ 460 մլն դրամ**, որից **ՀՀ կառավարության մասնաբաժինը կազմել է 2 մլրդ 763 մլն դրամ**, իսկ **համայնքների մասնաբաժինը՝ 1 մլրդ 697 մլն դրամ:**

Հավաքագրվել եւ համապատասխան գերատեսչություններ է ներկայացվել ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի համայնքներում զբոսաշրջության զարգացմանն ուղղված 19 ծրագրային առաջարկ: Ներդրումային-գործարար ծրագրերի պետական հարթակում տեղադրվել **«Իմ քայլը հանուն Գեղարքունիքի մարզի» ներդրումային համաժողովի ընթացքում ներկայացված 9 ծրագրերի շնորհանդես և 12 գործարար ծրագրեր:**

Նույնպես ամսին ՀՀ Գեղարքունիքի մարզպետի՝ Ֆրանսիա կատարած աշխատանքային այցի շրջանակներում, **ՀՀ Գեղարքունիք մարզպետի եւ Ֆրանսիայի Իզերի դեպարտամենտի միջեւ ստորագրվել է ապակենտրոնացված համագործակցության 2019-2021 թվականների պայմանագիր**, որի արդյունքում ընդլայնվել են համագործակցության ոլորտները, ընդգրկելով նաեւ զբոսաշրջությունը եւ մշակույթը: Միեւնույն ժամանակ ստորագրվել է Գրենոբլ եւ Սևան քաղաքների միջեւ համաձայնագիր, ինչի շնորհիվ Գրենոբլի քաղաքապետարանը Սևան համայնքին տրամադրել է երկու «IRISBUS ILIADE» մակնիշի ավտոբուս՝ համայնքում ուսանողներին եւ աշակերտներին տեղափոխելու համար:

ՀՀ Գեղարքունիքի մարզպետ Գնել Սանոսյանը «Ռոյալ Ֆոռնտ» ՍՊԸ-ի հրավերով փետրվարին աշխատանքային այց է կատարել Արաբական Միացյալ Էմիրություններ (Դուբայ): Աշխատանքային այցի հիմնական նպատակն է եղել քննարկել «Ռոյալ Ֆոռնտ» ՍՊԸ-ի և ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի միջև հնարավոր համագործակցությանն առնչվող հարցեր, որի շրջանակներում 2019 թվականի փետրվարի 8-ին **ՀՀ Գեղարքունիքի մարզետի և Արաբական Միացյալ Էմիրությունների (Դուբայ) «Ռոյալ Ֆոռնտ» ՍՊԸ-ի ղեկավարի հետ կնքվել է** հանդիպման մասին արձանագրություն: 2019 թվականի մայիսին «Ռոյալ Ֆոռնտ» ՍՊԸ-ի պատվիրակությունը մասնակցել է «Իմ քայլը հանուն Գեղարքունիքի մարզի» ներդրումային համաժողովին: Համագործակցության շրջանակներում, հոկտեմբերին, Գեղարքունիքի մարզպետը եւ ՀՀ բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության նախարարը մասնակցել են ԱՄԷ-ում «Արհեստական բանականությունը սպորտում» թեմայով համաժողով-ցուցահանդեսին: «Ռոյալ Ֆոռնտ» ՍՊԸ-ի մաս կազմող Չինաստանի մեքենաների ինժեներական ընկերության պատվիրակությունը նոյեմբերին հյուրընկալվել է Գեղարքունիքի մարզում, եւ քննարկվել են Գեղարքունիքի մարզում վերականգնվող էներգետիկայի արտադրության ուղղությամբ կատարվելիք ներդրումային ծրագրերի իրականացման հետ կապված հարցեր:

Նոյեմբերին Գեղարքունիքի մարզպետի և «Հայ-չինական հարաբերությունների տարածաշրջանային հիմնադրամի» տնօրենի միջեւ ստորագրվել է համագործակցության հուշագիր:

ՌԴ Սարատովի մարզի կառավարության և ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի աշխատակազմի միջև պայմանավորվածություն է ձեռքբերվել՝ առևտրատնտեսական, գիտատեխնիկական, բնապահպանական և այլ ոլորտներում միջազգային և արտաքին տնտեսական կապերի իրագործման մասին» համաձայնագիր կնքելու վերաբերյալ:

2019 թվականի ընթացքում մարզում իրականացվել են ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության կողմից ներկայացված «Վարձատրվող հասարակական աշխատանքների կազմակերպման միջոցով գործազուրկների ժամանակավոր զբաղվածության ապահովում» ծրագիրը, որի արդյունքում իրականացվել և ավարտվել է 6 ծրագիր:

Ֆինանսական ոլորտ. Մարզի 54 հանրակրթական ուսումնական հաստատությունում կատարվել է հաստատված նախահաշիվների փոփոխություններ և 257մլն 894 հազ.դրամ հատկացվել է ընթացիկ վերանորոգմանը և գույքի ձեռք բերմանը:

ՀՀ պետական բյուջեից համայնքներին տրամադրված սուբվենցիայի նպատակային օգտագործման նպատակով մարզի համայնքներից հավաքագրվել են համապատասխան կատարողական ակտերը և ժամանակին ներկայացվել են ՀՀ ֆինանսների նախարարություն, որի արդյունքում նախատեսված 2 մլրդ 762 մլն 773 հազ. 800 դրամից փաստացի ֆինանսավորվել է 1 մլրդ 855 մլն 683 հազ. 386 դրամ:

Սահմանված կարգով և ժամկետներում հավաքագրվել, ստուգվել և համապատասխան գերատեսչություններին են ներկայացվել ՀՀ Գեղարքունիքի մարզպետարանի, նրա ենթակա կազմակերպությունների և մարզի համայնքների կողմից ներկայացված ամսեկան, եռամսյակային և տարեկան ֆինանսական և այլ բնույթի հաշվետվություններ: ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի 57 համայնքների սեփական եկամուտների տարեկան պլանային թիվը կազմում է 1 մլրդ. 996 մլն. 383 հազար 500 դրամ, որը նախորդ տարվա նկատմամբ ավել է նախատեսվել 6մլն. 930 հազ. 900 դրամով: Սեփական եկամուտների **կատարողականը կազմել է 99.8%**, կամ պլանավորված 1մլրդ. 996մլն. 383 հազար 500 դրամի դիմաց փաստացի հավաքագրվել է 1մլրդ. 992մլն 507հազար 300 դրամ: 2019թ-ի տարեսկզբին խոշորացված Գեղամասար համայնքը ունեցել է աշխատողների աշխատավարձի կուտակված պարտքեր՝ գումարով 8 մլն 515 հազար 500դրամ, իսկ

տարեվերջին վերոհիշյալ պարտքը նվազել և հասել է 747 հազար 700 դրամի: Կուտակված պարտքերը մարվում են ըստ կնքված ժամանակացույցերի:

Ջորահավաքային նախապատրաստության ոլորտ. Անցկացվել է 3 շտաբային մարզում, 1 գործնական ուսումնական վարժանք: Մարզի բոլոր համայնքներում ճշգրտվել և թարմացվել է զինվորական կոմիսարիատի կողմից կցագրման ենթակա տրանսպորտային միջոցների ցանկը: Մշակվել են մարզի 5000 և ավել բնակչություն ունեցող համայնքների «Խաղաղից պատերազմական ժամանակաշրջանի անցման» և զորահավաքային պլանները: Կազմվել և հաստատվել են մարզի զինվորական կոմիսարի կողմից զորահավաքային միջոցառումների ծրագրերը: Անցկացվել է մարզային զորակոչային հանձնաժողովի 7 նիստ: Պաշտպանության բնագավառի իրավական ակտերի և համայնքի ղեկավարի լիազորությունների կատարումն ուսումնասիրելու նպատակով մարզի 11 համայնքներում իրականացվել են վարչական վերահսկողության աշխատանքներ:

Իրավաբանական ոլորտ. Մուտքագրվել է 101 քաղաքացու գրավոր դիմում, տրամադրվել է 211 խորհրդատվություն և ուղղորդում, կատարվել է համայնքների ավագանիների 1694 որոշումների իրավական փորձաքննություն, որից 30 որոշում համապատասխան պարզաբանմամբ վերադարձվել է տվյալ համայնք: 11 գրություն ուղարկվել է ՀՀ Քննչական կոմիտեի Գեղարքունիքի վարչություն, 17 գրություն՝ ՀՀ Ոստիկանության Գեղարքունիքի մարզային վարչություն: Բողոքների հիման վրա չհայտարարված այցեր են իրականացվել մարզային ենթակայության ուսումնական հաստատություններ և համայնքներ: Ուսումնասիրություններ են կատարվել սոցիալական աջակցության տարածքային գործակալություններում՝ ի հայտ եկած առերևույթ հանցագործության հատկանիշներ պարունակող հանգամանքները ստուգելու նպատակով:

Անձնակազմի կառավարման ոլորտ. Գեղարքունիքի մարզային ենթակայության հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների տնօրենների հետ կնքվել է 36 աշխատանքային և ժամկետային աշխատանքային պայմանագիր: Առողջապահական հիմնականների տնօրենի ընտրության, նշանակման համար հայտարարվել է 43 մրցույթ: Կնքվել է աշխատանքային 30 պայմանագիր: Մարզպետարանի գլխավոր քարտուղարի հաստատմանն է ներկայացվել 1172 հրամանի նախագիծ: Գեղարքունիքի մարզպետարան թափուր պաշտոնի համար ժամկետային աշխատանքային պայմանագիր կնքելու համար դիմել է 39 քաղաքացի, որից 15 քաղաքացու հետ կնքվել է ժամկետային աշխատանքային պայմանագիր: 2019թ դեկտեմբերի 30-ի դրությամբ ՀՀ Գեղարքունիքի մարզպետարանում առկա է 14 թափուր հաստիք:

Դիմումների, առաջարկությունների, բողոքների և քաղաքացիների ընդունելության ոլորտ. Քաղաքացիներից ստացված առաջարկությունների, դիմումների և բողոքների թիվը կազմել է 2264:

ՀՀ Գեղարքունիքի մարզպետի, մարզպետի տեղակալի, մարզպետարանի գլխավոր քարտուղարի, գլխավոր քարտուղարի տեղակալի և ստորաբաժանումների ղեկավարների կողմից մարզպետարանում և Մարտունու, Սևանի, Վարդենիսի ու Ճամբարակի համայնքապետարաններում **կատարվել է 1713 քաղաքացիների ընդունելություն**, որից 588-ը ՀՀ Գեղարքունիքի մարզպետի կողմից: Յուրաքանչյուր ամիս ՀՀ Վարչապետի աշխատակազմ և լիազոր պետական մարմին է ուղարկվել տեղեկատվություն քաղաքացիների ընդունելության մասին: Թեժ գծով գրանցվել է 19 հեռախոսազանգ:

ՀՀ Գեղարքունիքի մարզպետարան է մուտքագրվել 17572 գրություն, ելից է արվել 8287 գրություն և գրանցվել է 4490 ներքին փաստաթուղթ: ՀՀ Գեղարքունիքի մարզպետն ընդունել է 665 անհատական որոշում և 539 կարգադրություն: Յուրաքանչյուր ամիս լիազոր պետական մարմին է ուղարկվել ՀՀ Գեղարքունիքի մարզպետի ընդունած իրավական

ակտերի պատճենները: Արձանագրվել ու ՀՀ Գեղարքունիքի մարզպետի ստորագրման է ներկայացվել ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի խորհրդի 5 նիստերի և ՀՀ Գեղարքունիքի մարզպետի մոտ կայացած 10 խորհրդակցությունների արձանագրությունները:

Ներքին աուդիտի ոլորտ. 2019 թվականին իրականացվել է 16 աուդիտորական առաջադրանք: Աուդիտի են ենթարկվել առողջապահության և կրթության ոլորտների առևտրային և ոչ առևտրային կազմակերպություններ, սոցիալական աջակցության տարածքային գործակալություններ, ինչպես նաև մարզպետարանի աշխատակազմը:

4 կազմակերպություններում՝ Գավառի և Սևանի սոցիալական աջակցության տարածքային գործակալություններում, Կարճադլբյուրի միջնակարգ դպրոցում, Վարդենիսի հիվանդանոցում իրականացված ներքին աուդիտի աուդիտորական հաշվետվություններն ուղարկվել են իրավապահ մարմիններին:

Տեղեկատվության եւ հասարակայնության հետ կապերի ոլորտ.

Գեղարքունիքի մարզպետի գործունեությունը հանրային իրազեկման ոլորտում հիմնականում իրականացվել է ՀՀ Գեղարքունիքի մարզպետարանի պաշտոնական կայքի, մարզպետարանի ֆեյսբուքյան պաշտոնական էջի, մարզային թերթերի, մարզի տարածքում գործող հեռուստաընկերությունների և «Արմենպրես» լրատվական գործակալության միջոցով: Ֆեյսբուքյան էջի գործարկումից հետո ավելացել են պաշտոնական կայքի հաճախումները եւ դիտումները, ինչպես նաեւ առցանց հարցումների թիվը: Մարզպետարանի պաշտոնական կայքի և ֆեյսբուքյան էջի միջոցով հրապարակվել է մարզի կենսագործունեությանն ուղղված **455 նյութ**, նույն էջերով և մարզային հեռուստաընկերությունների միջոցով թողարկվել է **50 տեսանյութ**: Լույս է տեսել մարզային «Գեղամա աշխարհ» թերթի **30 համար**, իսկ «Արմենպրես» լրատվական գործակալության միջոցով թողարկվել է մարզային բնույթի **600 լրատվական նյութ**: